

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Ändrade krav på rapportering och registerhållning om användningen av avloppsslam i jordbruket

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

I den remitterade promemorian föreslås ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Det föreslås att Naturvårdsverket ska föra ett elektroniskt register över vissa uppgifter som ska lämnas enligt EU-rättsliga regelverk.¹ Det föreslås att den som producerar avloppsslam för spridning över jordbruksmark eller för någon annan användning på eller i jordbruksmark ska lämna uppgifter till registret. Uppgifterna ska rapporteras in till Naturvårdsverket senast den 31 mars året efter det kalenderår som uppgifterna avser. Uppgifterna i registret får användas av Naturvårdsverket för rapportering till Europeiska kommissionen och annan internationell rapportering och Naturvårdsverket ska göra registret tillgängligt för allmänheten på en webbplats. Slutligen föreslås att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om skyldigheten att lämna uppgifter till registret utöver vad som föreslås i förordningen, vilka försiktighetsmått som ska gälla vid användning av avloppsslam som används på jordbruksmark och även verkställigheten av uppgiftslämnarskyldigheten i övrigt.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

Konsekvenser för företag

I konsekvensutredningen anges att förslaget i promemorian i huvudsak syftar till att uppfylla de krav på rapportering och registerhållning som följer av slamdirektivet. Förslagen anges vara nödvändiga för att uppfylla EU:s krav på rapportering och registerhållning enligt det omarbetade slamdirektivet och några alternativ bedöms inte finnas. Om förslaget inte kommer till stånd, bryter Sverige mot EU-rätten. Det anges att genom förslagen uppfylls de skyldigheter som följer av medlemskapet i EU.

¹ Artikel 10 i rådets direktiv 86/278/EEG av den 12 juni 1986 om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket, och kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/2252 av den 16 december 2021 om ändring av beslut 94/741/EG om frågeformulär för medlemsstaternas rapporter om genomförandet av vissa direktiv inom avfallsområdet.

Vidare anges att förslagen till viss del berör producenter av avloppsslam som får delvis ändrade rutiner när det gäller registerhållning och rapportering av användningen av avloppsslam i jordbruket. De företag som huvudsakligen berörs av förslagen anges vara de producenter av avloppsslam som driver avloppsreningsverk och som överlåter avloppsslam för användning i jordbruket. Någon uppgift om antalet företag som träffas av förslaget saknas idag. Vidare anges att förslaget innebär att producenterna av avloppsslam inte längre kommer att behöva föra register över de platser där avloppsslammet sprids. Producenterna ska istället rapportera motsvarande uppgifter till Naturvårdsverket. Förslaget anges i förlängningen också innebära att producenterna kommer att behöva lämna fler uppgifter till Naturvårdsverket när det gäller rumsliga data. Dessa nya uppgifter kan betyda att producenterna behöver utarbeta nya rutiner för hanteringen av uppgifterna. Att skapa sådana rutiner i den mån de inte redan finns bedöms inte innebära några större kostnader för producenterna.

Av promemorian framgår att ändringsförordningen trädde i kraft den 1 januari 2022. Av förordningen framgår att rapportering till kommissionen ska göras från 2022. De förordningsändringar som föreslås för att genomföra slamdirektivet bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Tidpunkten bör dock också bestämmas med hänsyn till att rapporteringen av uppgifter om slam för 2024 enligt Naturvårdsverkets kungörelse med föreskrifter om skydd för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket ska ske senast den 31 mars 2025. Vidare bör det beaktas att det behövs viss tid för myndigheten att ta fram nya föreskrifter om bland annat vilka uppgifter som ska rapporteras till myndigheten och i vilket format uppgifterna ska lämnas, samt föreskrifter om försiktighetsmått. En lämplig tidpunkt för ikraftträdande bedöms vara den 1 december 2024, utan några övergångsbestämmelser. Slutligen anges att det bedöms finnas behov av att Naturvårdsverket informerar producenterna av avloppsslam, jordbrukarna och de entreprenörer som anlitas för att sprida avloppsslammet om det ändrade förfarandet för att lämna uppgifter om användningen av avloppsslam i jordbruket.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet kan konstatera att den remitterade promemorian inkom till Regelrådet den 4 juni 2024, vilket betyder att förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar är tillämpligt regelverk för granskningen.

Enligt Regelrådet beskrivs problemet och vilken förändring som eftersträvas. Likaså beskrivs vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas. Alternativa lösningar beskrivs, om än något knapphändigt. Förslagsställaren redovisar sina överväganden när det kommer till tidpunkt för ikraftträdande² och det finns även en beskrivning av om det finns behov av speciella informationsinsatser. Gällande EU-rätten finns det en bedömning av om förslaget överensstämmer med EU-rätten, men det saknas närmare beskrivningar av om förslaget går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

När det gäller förslag som påverkar företag bör förslagsställare enligt Regelrådet även fortsättningsvis beskriva den företagspopulation som påverkas av förslaget, utifrån antal, storlek och bransch. För det nu remitterade förslaget hade det behövts tydligare beskrivningar i denna del. Vidare anges det övergripande i promemorian att förslaget ska

² Promemorian s. 15-16.

minska den administrativa bördan, men utöver det saknas det en beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för företag.

Enligt 7 § 2 p. i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, ska det finnas en beskrivning och om det är möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser än kostnader och intäkter. I denna del är det enligt Regelrådet ofta motiverat med en beskrivning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag liksom om särskilda hänsyn kan tas till små företag vid reglernas utformning. Om sådana aspekter bedöms sakna betydelse bör det anges och motiveras. I den nu remitterade promemorian saknas sådana beskrivningar.

Vidare saknas en redogörelse för vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, liksom hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas.

Enligt Regelrådet saknas det alltför mycket beskrivningar av de företagsrelaterade aspekterna i konsekvensutredningen för att förslagets effekter för företag ska kunna bedömas. Konsekvensutredningen behöver därför kompletteras med utförligare information och beskrivningar enligt förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 3 oktober 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Garinder Eklöv
Föredragande